

ОПИС ПРОГРАМА

ПОЧЕТНА ЕДУКАЦИЈА ЗА ИЗРАДУ АНИМИРАНОГ ФИЛМА

Методичка основа курса анимације израђена је у оквиру пројекта *Анимирај се!* Реализованог од 2.10.2022. до 1.10.2024. у организацији *Студија ДОМ анимације*, Сремски Карловци, Србија, *Филмско-креативног студија Ванима*, Вараждин, Хрватска, *Дечијег културног центра Нови Сад*, Нови Сад, Србија, уз подршку **Еразмус+** програма за младе Европске уније.

За издавача
Злата Попов

Методичка основа курса анимације израђена је на основу излагања и дискусија стручне конференције *Примена анимације у омладинском стваралаштву* одржане 23-24. јуна 2023. у Сремским Карловцима у оквиру пројекта *Анимирај се!*

Сликовни материјали:
Фотографија на стр 10. Ивана Јовановић, остали визуали Студио ДОМ

Дизајн и прелом
Серјожа Попов

Суфинансира Европска унија

Ова методика је рађена у склопу ЕУ пројекта *Анимирај се!* уз финансијску помоћ Европске уније. За њен садржај искључиво је одговоран уговарач пројекта и тај садржај нужно не изражава ставове Европске уније.

РЕЦЕНЗИЈА

Пројекат „Анимирај се!” реализован је током 2023-2024. у организацији *Студија ДОМ*, *Дечијег културног центра Нови Сад* и *Филмско-креативног студија Ванима* из Хрватске уз подршку Еразмус+ програма за младе Европске уније.

Пројекат се састоји од више целина: *методике* за обуку младих за израду анимираног филма, *курс* анимације за младе израђен у виду 18 кратких туторијала и *приручник* за омладинске и просветне раднике о употреби курса, све доступно преко Интернета.

Пројекат “Методика анимације” представља користан водич за учење анимације путем онлајн платформи, с циљем развоја дигиталних вештина код младих. Конструктивистички приступ учењу подстиче активно учешће и развој критичког мишљења кроз практичне вежбе и интерактивне туторијале. Овај приступ је нарочито релевантан у контексту растуће потражње за дигиталним вештинама, јер омогућава ученицима да стекну конкретна знања и развију креативност. Кроз јасно дефинисане циљеве и приступ, методика нуди читаоцима корисне смернице за стварање едукативних садржаја који ће омогућити корисницима да стекну потребна знања и практичне вештине за израду анимација, што је данас врло тражено у креативним индустријама.

Пројекат је веома релевантан с обзиром на растућу потребу за дигиталним вештинама, посебно у контексту пандемије и пребацивања образовних система на онлине учење. Такође, приступ који нуди коришћење лако доступних алата је значајан, јер смањује баријере за улазак у свет анимације, чинећи га приступачнијим онима који можда немају скупу технологију или специјализоване програме.

Практичне вежбе и интерактивни видео туторијали које текст предлаже као методологију рада одличан су начин за ангажовање учесника. Пружање конкретних примера и стварање анимираних филмова као крајњи циљ даје учесницима не само теоријску основу већ и могућност да стечена знања одмах примене у пракси, што је

кључно за ефективно учење. Овај аспект омогућава студентима не само да савладају технике анимације, већ и да развију креативне пројекте који могу имати стварну вредност на тржишту рада.

Међутим, један од потенцијалних изазова у имплементацији оваквог програма може бити доступност технологије и стабилне интернет конекције, посебно у мање развијеним срединама. Иако се спомиње коришћење лако доступних алата, важно је напоменути да у неким срединама, посебно у руралним или мање развијеним регионима, млади људи могу наићи на техничке препреке које би могле отежати приступ овом образовном садржају. Такође, потребна је одређена основна дигитална писменост, што може представљати препреку за почетнике.

Пројекат „Анимирај се!" пружа јасне, практичне смернице за ефикасно учење анимације на даљину, користећи савремене методе и ресурсе. Фокус на развој креативних, критичких и техничких вештина чини овај програм корисним алатом за младе људе који желе да се укључе у свет дигиталних медија и анимације. Имплементација оваквог програма може значајно допринети развоју младих талената и њиховој спремности да се такмиче на глобалном тржишту креативних индустрија.

У целини, пројекат "Анимирај се!" представља изузетно користан и примењив ресурс за младе који желе да се баве анимацијом и креативним индустријама. Кроз јасне смернице и ангажоване методолошке приступе, овај водич омогућава студентима да развију не само техничке вештине анимације, већ и креативно размишљање и критичко мишљење. Иако постоје одређени изазови у погледу доступности технологије, имплементација овог програма може значајно допринети развоју младих талената и њиховој припреми за успех у дигиталним медијима.

Растко Ћирић, проф. емеритус

УВОД

Текст "Методика анимације"

Овај текст представља свеобухватан водич за имплементацију програма анимације путем учења на даљину, омогућавајући младима да развију савремене вештине тражене у креативним индустријама. Инспириран је растућом потребом за дигиталним компетенцијама и изазовима које су поставили услови учења на даљину. Циљ је развијање иновативне методе за подучавање анимације користећи лако доступне алате. Кроз практичне вежбе и интерактивна видео упутства (*туторијале*), млади ће стећи знања и вештине потребне за стварање кратких анимираних филмова, развијајући притом креативност, критичко мишљење и вештине сарадње. Методика је темељена на конструктивистичком приступу учењу, наглашавајући активно суделовање полазника и учење кроз искуство. Очекивани исходи укључују способност самосталног креирања анимираних секвенци, разумевање основних принципа анимације и примјену стечених знања у различитим контекстима.

Ова методика заједно са курсом анимације за младе и приручником за едукаторе чини једну методичку целину.

Контекст

Током пандемије 2019. године, забране кретања, и немогућности одржавања групних радионица у физичком простору, организације које уче младе како да израђују своје анимиране филмове сусреле су се са проблемом како да сложен процес израде анимираног филма пренесу у виртуелни простор. Ово је био разлог за развијање метода рада са младима који се могу применити на даљину, и који могу да мотивишу младе за креативно стваралаштво.

Протекло време је такође донело и убрзани развој дигиталних алата. Појавиле су се веома квалитетне мобилне апликације за израду анимације. Развој технологије омогућио је да анимација постане

доступна свакоме. До недавно анимација је била везана искључиво за продукцијске студије јер је за њену израду била потребна специјална опрема, односно била је доступна младима који живе у граду у којем постоји студио или школа анимације. Данас су остварени услови за широку примену анимације у омладинском стваралаштву.

Нове околности још више су истакле потребу за развојем методологије дистанционог рада са младима, која ће омогућити и младима из руралних крајева и удаљених насеља да пролазе обуку за израду анимираног филма. Употреба мобилних телефона за израду анимација може повољно да утиче на ову врсту дечијег и омладинског стваралаштва, јер анимација по први пут у својој историји постаје доступна свима.

Чињеница да млади данас проводе знатан део времена у дигиталном окружењу, често испуњеном некултурним, баналним и насилним садржајима, још више је истакла потребу за активностима чији је циљ остваривање личних потенцијала.

Анимација је сложен процес који подразумева низ креативних активности у оквиру дигиталних технологија и њена примена међу младима може довести до развоја компетенција потребних за живот у савременом друштву, односно до позитивних промена у друштву.

Значај анимације

Анимација је уметничка дисциплина која:

- доприноси иновативној примени дигиталних технологија
- развија дигиталне вештине
- обједињује различите уметничке праксе: филм, књижевност, драматургију, музику, глуму, ликовно стваралаштво и друге
- развија критичко мишљење (захтева истраживање теме филма, сагледавање низа различитих аспеката, издвајање значајних од мање значајних информација, интерпретирање и комуницирање, аргументовање, и друго)
- доприноси развоју предузетничких вештина (организација сложеног процес израде филма, руковођење и поделу задатака на основу компетенција, презентацију и дистрибуцију финалног производа)
- развија тимски рад и има велику примену у инклузивним групама (окупља чланове различитих могућности и интересовања)
- доприноси повезивању младих и успостављању међународне сарадње (у Европи постоји значајан број фестивала анимације на које млади могу да шаљу своје радове; фестивали су нова прилика за међународну размену искустава учење и усавршавање).
- може допринети професионалној оријентацији (током израде филма учесник упознаје низ професија из сектора анимације)
- обезбеђује квалитетно провођење слободног времена (мобилни телефон може постати алат креативног израза)
- у раду омладинских организација омогућава атрактиван начин за изражавање идеја и представљања организација

ЦИЉЕВИ И ИСХОД

Општи циљ

Обезбедити младима доступност знања и вештина којима могу обогатити своје активности, у дигиталном окружењу, креативним садржајима.

Специфични циљеви

Развој методике анимације помоћу које ће се преносити знања и вештине потребне за израду кратког анимираног клипа или филма, а које се могу примењивати у дистанционој обуци младих. Методика подразумева реализацију обуке ван студија. Једина потребна опрема је мобилни телефон и бесплатне апликације чијим коришћењем ће млади развијати дигиталне вештине, остварити личне потенцијале, изразити своје идеје и изградити бољу сарадњу у групи. Ова методика је послужила као основ за израду курса анимације за самостални рад младих, који је реализован у формату кратких видео упутстава (туторијала). Курс је доступан на српском, хрватском и енглеском језику као бесплатан едукативни садржај. Почетни ниво обуке доступан је и на словеначком.

Поред саме методике, у специфичне циљеве се може уврстити и поменути курс, намењен младима који ће га самостално примењивати током слободног времена, затим омладинским организацијама у земљи и региону, којима је примарни циљ обука младих за израду анимираног филма. Сви полазници би самостално могли да упознају основе анимације, филма и других мултимедијалних изражавања и стекну одређено предзнање за даљи напреднији рад у студију, као и у раду са младима из удаљених средина. Курс је препоручљив и омладинским организацијама којима није примарно бављење анимацијом, већ анимацију користе као методичко средство ради достизања својих циљева.

Израђена методика се може користити у школама у оквиру ваннаставних активности, али и у оквиру предметне наставе у средњим и старијим разредима основних школа у обради тема где је потребно направити корелацију више предмета.

Методика и курс су као резултати пројекта публиковани на српском, хрватском и енглеском језику и доступни свим заинтересованим омладинским радницима за ову тему (постављени су на Јутјуб платформи као бесплатан садржај).

Исход

Након завршетка овог курса, полазници ће моћи самостално израдити кратки анимирани филм користећи слободно доступне алате, развиће вештине приповедања, вештине визуалне комуникације и тимског рада.

ДЕТАЉИ МЕТОДИКЕ

Циљне групе

Методика је намењена филмским педагозима, омладинским и просветним радницима и свима осталима који раде са младима на развоју креативности и дигиталних вештина.

Настанак методике

Ова методика настала је у оквиру пројекта “Анимирај се!”. На почетку пројекта одржана је стручна конференција у Сремским Карловцима на којој су се окупили стручњаци за филмску едукацију из Србије и Хрватске: проф. емеритус Растко Ћирић, др ум. Милош Томић, др ум. Ана Недељковић, др Владимир Димовски, др ум. Угљеша Цолић, Зоран Стефановић, и Дубравка Калинић Лебинец. Конференцији су присуствовали и филмски педагози који руководе дечијим студијима за анимацију: Марија Лазаревски, Марија Вулић, Срећко Лебинец. Пред учеснике је постављен вишеслојан и захтеван задатак да на основу личне педагошке праксе у области филмске

едукације допринесу изради методике чији је фокус на употреби мобилног телефона и бесплатних апликација.

При осмишљавању метода узет је у обзир недостатак времена, пажње и стрпљења, која је заступљена код великог броја младих. Усвојени су предлози да наставни садржај буде кратак, да форма буде визуелно атрактивна као и то да методе треба да се примењују у тимовима и инклузивним групама.

На основу излагања стручњака осмишљена је методика, а према њој израђен курс анимације за почетнике у форми кратких видео упутстава (туторијала) јер су она младима блиска и разумљива. Такође је одлучено да се за израду туторијала ангажује млад едукатор, вршњак, чије ће присуство допринети да се сложене аниматорске вежбе учине разумљивим, и да се полазници на неки начин упознају са предавачем, уместо да само прате упутства анонимног наратора.

Евалуација методике

Током израде курса инклузивна група од 65 младих је испитивала курс и израђивала задате аниматорске вежбе. Група је састављена од младих различитих способности и нивоа знања. У њој је било апсолутних почетника у анимацији, затим младих који већ годинама израђују анимације у студију, било је младих из руралних средина и оних којима је потребна помоћ и подршка. На основу квалитета урађених задатака ове испитивачке групе, и на основу повратних информација, курс је дорађен, све нејасноће су уклоњене. Резултат је курс прилагођен потребама разноликих група младих, као и младима из осетљивих група.

На основу повратних информација које смо добили од младих дорађена је и сама методика.

Концепт методике

Сложен процес израде анимираног филма сажет је у 12 модула, односно тематских целина, који укупно садрже 18 видео упутстава

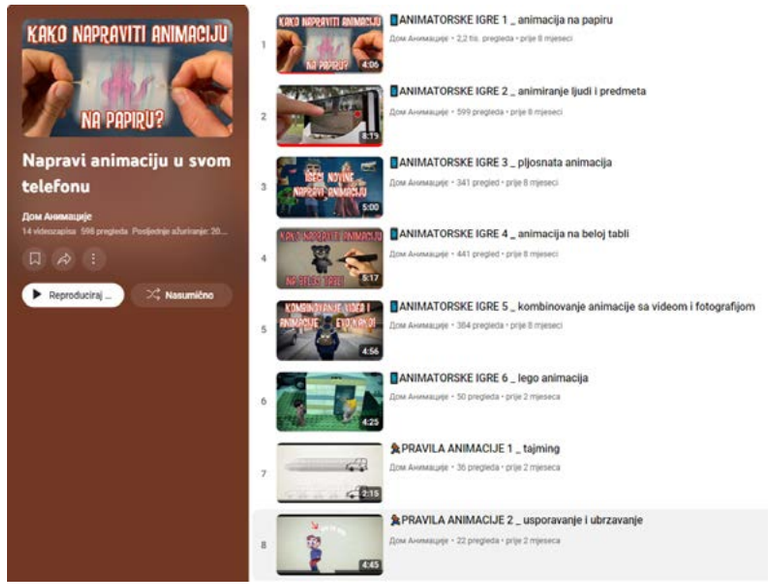
(туторијала) и још неколицину кратких видео објашњења којима се приступа везама (линк) из поменутих видео упутстава уколико за то постоји потреба код полазника. Модули садрже најмање један а највише пет кратких видео упутстава које садржи одређене аниматорске задатке. Кроз реализацију ових задатака млади усвајају одређене вештине потребне за израду анимираног филма. Због тога је важно да полазиници, посебно почетници, раде аниматорске задатке по реду, јер сваки наредни задатак подразумева владање вештинама које су усвојене у претходном.

Обука је подељена у два нивоа. Почетни ниво обуке је фокусиран на упознавање са појмом анимације и шта она подразумева, са апликацијама у којима се ради, и са основним правилима израде анимираног садржаја. Напредни облик почетне обуке води младе кроз најважније принципе анимације и сложеније покрете, као што је циклус хода.

Почетна обука обухвата прва два модула и по њеном завршетку млади су оспособљени да израде кратак анимирани клип.

Напредна обука се надовезује на почетну и подразумева вештине које се односе на израду анимираног филма. Представљен је цео процес израде анимираног филма, од предпродукције, преко продукције до процеса постпродукције, закључно са упутствима за дистрибуцију финалног рада.

ВИДЕО УПУТСТВА (ТУТОРИЈАЛИ)

Поред основне мотивације тима за израду методике и видео упутстава, која се огледа у сажетом, конкретном и савременом приступу учењу, посебно су биране различите методе и технике како би се потакнула мотивација и ангажман младих полазника. Резултат је едукативан садржај који је по приступу, формату и начину дистрибуције близак младима.

Детаљан методички приступ сваком едукативном упутству (туторијалу) дат је у приручнику за едукаторе.

1. модул – Увод

видео упутство: **Аниматорске игре 1- анимација на папиру** ***(https://www.youtube.com/watch?v=bQPkkybbfto)***

2. модул – Основне аниматорске игре

видео упутство: **Аниматорске игре 2 - анимирање људи и предмета** ***(https://www.youtube.com/watch?v=yhSP_WLDBpc)***

видео упутство: **Аниматорске игре 3 - пљосната анимација** ***(https://www.youtube.com/watch?v=GRsHQ0T-mYM)***

3. модул – Напредније аниматорске игре

видео упутство: **Аниматорске игре 4 - анимација на белој табли** *(https://www.youtube.com/watch?v=8daslCtcHe8)*

видео упутство: **Аниматорске игре 5 - комбиновање анимације са видеом и фотографијом** *(https://www.youtube.com/watch?v=a6giE5J1_Gg)*

видео упутство: **Аниматорске игре 6 - лего анимација** *(https://www.youtube.com/watch?v=BPAc3YDrNF8)*

4. модул – Основна правила анимације

видео упутство: **Правила анимације 1 - тајминг** *(https://www.youtube.com/watch?v=sIxLKEFjBtE)*

видео упутство: **Правила анимације 2 - успоравање и убрзавање** *(https://www.youtube.com/watch?v=Z9c_Vt_473o)*

видео упутство: **Правила анимације 3 - растезање и сабијање** *(https://www.youtube.com/watch?v=75jnwFBMY1w)*

видео упутство: **Правила анимације 4 - припрема за покрет** *(https://www.youtube.com/watch?v=woCKaFfFNPY)*

5. модул – Напреднији аниматорски задаци и технике

видео упутство: **Правила анимације 5 - анимација хода** *(https://www.youtube.com/watch?v=-nbAcfDqCEY)*

видео упутство: **Правила анимације 6 - вођење ока** *(https://www.youtube.com/watch?v=hCb4MXMWY_0)*

6. модул – Продукција: процес израде цртане анимације

видео упутство: **Цртана анимација - Технике анимације (продукција)** *(https://www.youtube.com/watch?v=kFHctTGrdeM)*

7. модул – Сценарио

- видео упутство: **Израда сценарија** *(https://www.youtube.com/watch?v=xfLCCpt7pOM)*

8. модул - Дизајн лика

видео упутство: Дизајн лика и позадина *(https://www.youtube.com/watch?v=As1f8d4r7z4)*

9. модул – Сториборд

видео упутство: **Режија, израда сториборда** *(https://www.youtube.com/watch?v=-yaP9pFJ60Y)*

10. модул - Израда позадина

видео упутство: Дизајн лика и позадина

https://www.youtube.com/watch?v=pA6iqla6xAI

11. модул – Постпродукција (звук)

видео упутство: **Дизајн звука (постпродукција)** *(https://www.youtube.com/watch?v=4tdv1PydtAE)*

12. модул – Дистрибуција

видео упутство: **Слање филма на фестивале** *(https://www.youtube.com/watch?v=YoEGh_NM0MY)*

ИНКЛУЗИВНОСТ

Пројектом "Анимирај се!" планирано је да курс буде прилагођен и младима из осетљивих група. Узорак младих према којима је израђено прилагођавање су чланови омладинског тима пројекта, односно, млади различитих нивоа знања и могућности. Међу њима су млади који су анимацију примењивали и израђивали филмове у неком студију, као и они који се са анимацијом срећу први пут, затим млади из различитих друштвено осетљивих група: млади из руралне средине, млади без родитељског старања, млади са проблемима у понашању, млади са блажом или већом ометеношћу.

На основу повратних информација добијених од инклузивне групе младих након тестирања видео упутстава из 1. и 2. модула, прилагођен је садржај тако што је подељен на два нивоа сложености: *Почетна обука* и *Напредна обука*. Унутар оба поменута нивоа постоје по два поднивоа: *ниво 1* који је основни и *ниво 2* који је захтевнији. На овај начин млади, различитих могућности и интересовања, ће пролазити нивое који су у складу са њиховим могућностима.

За етапе едукације које су биле захтевне и неразумљиве младима из осетљивих група, израђени су допунски туторијали који детаљно појашњавају сложене етапе. Такође су осмишљени и "мастер" задаци за оне које анимација занима и који желе да знају више. Поред мастер задатака за напредније, курс садржи и смернице за проналажење доступних материјала за напредну обуку на интернету.

НИВОИ ОБУКЕ КУРСА АНИМАЦИЈЕ ЗА ПОЧЕТНИКЕ

1. Почетна обука

Ова обука подразумева развијање компетенција потребних за израду анимираног клипа. Дели се на два нивоа у зависности од нивоа компетенција које млади усвоје:

- ниво 1 - Упознавање са бесплатним апликацијама за анимацију, са потребном техничком опремом, која може да се импровизује, основним појмовима анимације и монтаже, испробавање основних техника. *Исходи*: млади, који прођу основни ниво обуке биће оспособљени да самостално израде кратак анимирани клип са једноставним анимацијама.

- ниво 2 - Поред компетенција из основног нивоа, подразумева и овладавање тајмингом, основним принципима анимације и напреднијим техничким аспектима. *Исходи*: млади, који прођу напредни ниво почетне обуке биће оспособљени да самостално израде кратак анимирани клип са сложенијим анимацијама, које подразумевају примену основних принципа анимације.

2. Напредна обука

Ова обука подразумева познавање сложених концепта, као што је израда целог анимираног филма, дели се на два нивоа.

- ниво 1 - Подразумева да млади овладају компетенцијама потребним за писање сценарија, израду књиге снимања, дизајн карактера и позадина, анимирање, снимање звука, монтажу и друге сегменте постпродукције. *Исходи*: млади који прођу основни ниво напредне обуке биће оспособљени да самостално израде кратак анимирани филм са једноставним анимацијама.

- ниво 2 - Поред овладавања компетенцијама из свих претходних нивоа, овај ниво подразумева и умеће израде циклуса хода, али још важније и познавање начина дистрибуције филма. *Исходи*:

млади који прођу овај ниво напредне обуке биће оспособљени да самостално израде кратак анимирани филм са сложенијим анимацијама које подразумевају примену основних принципа анимације и дистрибуирају га.

3. Додатна подршка

Додатна подршка ће бити пружена младима који због физичког недостатка, техничких немогућности или из неког трећег разлога нису у могућности да кроз едукацију путем дигиталних ресурса прођу основни ниво почетне обуке. За ову групу младих биће одржане радионице уживо, на којима ће уз помоћ педагога проћи основни ниво почетне обуке, односно, израдиће кратак анимирани клип.

БЕЛЕШКЕ

У овим белешкама су наведени практични савети које су давали едукатори са искуством из области анимације:

- Поставити реалне циљеве - млади су тада мотивисанији.
- Користити много примера и уопште визуелног садржаја.
- Промовисати тимски рад, али не инсистирати. Тимски рад подстиче сарадњу и социјализацију, али не заборавити да има и индивидуалаца који много боље резултате дају када самостално раде.
- Укључити родитеље у процес израде анимираног клипа/филма - као глумце или асистенте.
- Користити анегдоте и приче у предавањима.
- Користити музику у периоду практичног рада.
- Заједно са полазницима истраживати теме које се наметну спонтано, не оптерећивати се ако се едукатор није припремио.
- Компликовани софтвер може обесхрабрити полазнике.
- Квизови на крају сваке лекције, после резимеа подстчу усвајање знања.

САДРЖАЈ

РЕЦЕНЗИЈА 3

УВОД 5

ЦИЉЕВИ И ИСХОД 8

ДЕТАЉИ МЕТОДИКЕ 10

ВИДЕО УПУТСТВА (ТУТОРИЈАЛИ) 13

ИНКЛУЗИВНОСТ 16

НИВОИ ОБУКЕ КУРСА АНИМАЦИЈЕ ЗА ПОЧЕТНИКЕ 17

БЕЛЕШКЕ 19

АНИМИРАЈСЕ!